

Zsámboki László
(1935–2012)

Zsámboki László 1959-ben érkezett az akkori miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemre frissen megszerzett jogi diplomájával. Két évig az egyetemi könyvtár tudományos munkatársaként dolgozott. A szíve ugyanis mindig a humán tudományok felé vonzotta. 1961-ben, amikor a Kohómérnöki Kar dékáni hivatalában dékáni titkár, majd hivatalvezető lett, sem szűnt meg ez irányú érdeklődése, hiszen 1965-ben második diplomáját könyvtári ismeretekből szerezte. Majd amikor az egyetem könyvtára 1969-ben új, impozáns épületbe költözött, tudományos főmunkatársként ő is ennek az intézménynek lett újra dolgozója.

Még a kari szolgálat alatt megismerkedett azokkal a professzorokkal, akik az egyetem selmeci múltjára megbecsüléssel tekintettek vissza, történetének feltárására mint bánya- és kohómérnökök vállalkoztak. Közülük Gyulay Zoltán professzor lett az ifjú Zsámboki László példaképe: Gyulay alapossága, pontossága megerősítette saját ez irányú jellemvonásait is. Az ő ösztönzésére kezdte el az akadémia selmeci korszakának könyvállományát föltárni, helyreállítani és rendezni. Az új könyvtárépület kiállítótermében berendezett, általa feltárt Selmeci Műemlék-könyvtár mind a mai napig az egyetem büszkesége, egyben a magyar műszaki felsőoktatás-történet első, ma már muzeális védettségű szakkönyvtára. 1976-ban jelent meg a műemlékkönyvtárról szóló összefoglaló műve.

A könyvtár feldolgozása egyben az egyetemtörténet feldolgozására is ösztönözte. Ezzel kezdetét vette az egyetemtörténeti, tudománytörténeti és könyvtártörténeti tanulmányai sorának megírása. Egyre pontosabban látta, hogy eredeti levéltári források nélkül nem lehet az Alma Materről hiteles, a régieket meghaladó történetet írni. Ezért 1982-ben kezdeményezte az egyetem vezetésénél az egyetemi levéltár létrehozását, és ezáltal a selmeci akadémia alapvető iratainak közvetlen Miskolcra hozatalát. 1986-ban pedig az Egyetemi Múzeum megalapításának minisztériumi engedélyeztetése is neki volt köszönhető. E közgyűjtemények vezetőjeként további lehetőségek nyíltak meg arra, hogy a 250 éves bányamérnök- és kohómérnök-képzés évfordulóján egy új szintézis jelenjen meg az ő tollából 1985-ben. Ez volt a *Selmectől Miskolcig* című könyve. Kutatásainak, valamint a soproni egyetemi könyvtárral kialakított jó munkakapcsolatainak volt köszönhető, hogy 1983-ban megjelenhetett *A selmezbányai akadémia oktatóinak lexikona* című életrajzi, bibliográfiai műve.

Egyetemtörténeti kutatásai mellett a '80-as években megindulhatott a magyar bányászattörténettel foglalkozó átfogó és résztanulmányainak sorozata. A montanisztikai kutatások kapcsán az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület történetét is feldolgozta; a szakmai szervezettel mindvégig élő kapcsolata volt, kölcsönös megbecsülésben.

1996-tól immáron a Könyvtár, Levéltár, Múzeum főigazgatójaként új lendületet kaptak az egyetemtörténeti és montanisztikai kutatásai. Ennek az időszaknak fontos mérföldköve volt 2002-ben annak a megállapodásnak az aláírása, amely a selmecbányai akadémia tényleges és szellemi örökösei közös múltjának együttes megbecsülésére jött létre, összehozva ezzel több magyarországi, szlovákiai és ausztriai felsőoktatási intézményt.

A 2005-ben történt nyugállományba vonulása nem törte meg a kutatói kedvét, hiszen címzetes könyvtári főigazgatóként a régóta dédelgetett kutatási tervek, a korábban elkezdett, de be nem fejezett témák újra előkerültek. A legfontosabbak között tartotta számon azoknak a selmeci akadémistáknak a megbecsülését, akik a magyar hazáért hozott véráldozatban tűntek ki 1848/49-ben. Időt és fáradságot nem ismerve olvasta végig a különböző '48-as visszaemlékezéseket, adatokat keresve a selmeci akadémisták tevékenységére. Nagy fájdalomunk, hogy ebben a gyűjtőmunkában a végleges tisztázásra már nem jutott idő, mint ahogy Kunoss Endre, a bányászhimnusz szerzője életrajzi adatainak pontosítására sem.

Évtizedeken át tartó tudományos kutatói tevékenységének elismeréseképpen számos szakmai kitüntetésben részesült. 1987-ben megkapta a könyvtárosok és levéltárosok részére alapított magas szakmai elismerést, a Szabó Ervin Emlékérmet. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület aranygyűrűs tiszteleti tagjául választotta 2003-ban. A Miskolci Egyetem a Signum Aureum Universitatis éremmel tüntette ki. Az Alma Mater városának, Selmecbányának kitüntetését a város ezüstérmének és díszfokosának jelképeiben kapta meg.

Milyen ember is volt Zsámboki László? Egy 1958-as, jogi kari jellemzésében ezt olvashatjuk:

„Jó képességű, gyors felfogású, eszes ember. Ami érdekli, azzal sokat foglalkozik, precíz munkára képes. Barátságos, kedves modorú, munkájában gondos, komoly gondolkodású. Társai szeretik, a közösségi munkából kiveszi a részét.”

Mi, akik hosszú éveken át közvetlen munkatársai voltunk, személyesen tapasztalhattuk, hogy ezek a fiatalkori jellemvonások élete végéig megmaradtak. A selmeci hagyományokat nemcsak kutatta és ismerte, de művelte is. Életvidám ember volt. Közvetlen munkatársainak a 2000-es években azt mondta, hogy ő boldog ember, mert egész életében azt a munkát végezte – a történeti kutatást –, amit szeretett és amiben igazán örömet lelte.

Zsámboki László földi pályafutása véget ért, de itt marad szellemi öröksége, amit ránk hagyott. Az a szellemi örökség, amely kitartóan képviselte az 1735-től kezdődő magyarországi bánya- és kohómérnökképzés folyamatosságának megbecsülését az egyetem falain belül, Magyarországon és külföldön egyaránt, szüntelenül emlékeztetve mindnyájunkat arra, hogy a múlt megbecsülése nélkül nem lehet az egyetemnek sem jelene, sem jövője.

Szendi Attila